

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Давиденко І.В.
« ____ » _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього-кваліфікаційного рівня магістра
зі спеціальності 242 «Туризм»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та організація туристичної діяльності»

на тему: **«Забезпечення ефективності господарської діяльності засобів
розміщення туристів на основі збільшення прибутку»**

Виконавець
студентка ЦЗВФН
Сіліч Карина Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник
к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Герасименко Віктор Григорович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Зміст

ВСТУП.....	3	стор.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ УЯВЛЕННЯ ПРО НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАСОБІВ РОЗМІЩЕННЯ ТУРИСТІВ (ЗРТ).....	7	
1.1. Вибір напрямку та показників дослідження ефективності діяльності ЗРТ.....	7	
1.2. Види та джерела прибутку, етапи його формування	16	
1.3. Підходи до визначення шляхів та резервів підвищення прибутку в засобах розміщення туристів.....	25	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗРТ - ГОТЕЛЮ «VELLE ROSSE».....	32	
2.1. Організаційно-економічна характеристика ЗРТ - готелю «Velle Rosse».....	32	
2.2. Формування доходів і витрат у готелі «Velle Rosse».....	56	
2.3. Аналіз структури і динаміки прибутку готелю «Velle Rosse».....	64	
РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ТА ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ЗРТ ГОТЕЛЮ «VELLE ROSSE».....	70	
3.1. Можливі резерви збільшення прибутку в готелі «Velle Rosse»	70	
3.2. Розрахунок економічного ефекту від наданих пропозицій.....	86	
ВИСНОВКИ	102	
Список використаних джерел.....	106	

ВСТУП

Індустрія туризму, що динамічно розвивається в останні десятиліття, забезпечує значний внесок в валовий внутрішній продукт країни, зайнятість населення та надходження до бюджету. За оцінками окремих фахівців, прогнози розвитку туризму в Україні позитивні, але при цьому спостерігаються низькі фінансові показники діяльності засобів розміщення туристів (ЗРТ). Збереження цих тенденцій у довгостроковій перспективі може призвести до їх банкрутства, що обумовлює пошук напрямів вирішення проблемної ситуації, одним із яких можуть бути заходи щодо забезпечення ефективної роботи ЗРТ на основі збільшення прибутку.

Прибуток є основним джерелом фінансових ресурсів на мікро та макрорівні.

З точки зору підприємства, він є головною метою діяльності, основним спонукальним мотивом здійснення будь-якого виду бізнесу для росту благоустрою власників підприємства. Зростання прибутку створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, здійснюючи розширене відтворення. За рахунок неї виконується частина зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими підприємствами. Таким чином, прибуток є найважливішою оцінкою виробничої та фінансової діяльності підприємства, що характеризує фінансове благополуччя підприємства.

Значення прибутку є досить багатограним, оскільки він відображає ефективність виробництва, обсяг та якість виробленої продукції та послуг, рівень продуктивності праці, характеризує інтенсифікацію виробництва, відображає динаміку рівня собівартості.

Як економічний показник прибуток відображає результативність діяльності підприємства. На сьогодні, тема прибутку українських підприємств є дуже гострою, оскільки в країні триває затяжка економічна криза. Завдяки ній спостерігаються високі податки та неплатежі, а це є джерелом знецінення одержуваних прибутків. Крім того підприємства діють в режимі самооплатності

та самофінансування, так як не можуть розраховувати на державну підтримку.

Але не зважаючи на кризові явища, з економічної теорії відомо, що економічному розвитку властива циклічність і після кризи обов'язково спостерігається економічне зростання. Інтенсивний шлях розвитку виробництва виводить на перше місце вивчення джерел формування прибутку та його розподілу на рівні підприємства.

Усе сказане вище свідчить про високу актуальність проблеми пошуку шляхів та резервів збільшення прибутку на підприємствах готельної індустрії.

Для ефективного управління прибутком підприємства необхідно враховувати безліч факторів, що залежать як від самого господарюючого суб'єкта (обґрунтованості прийнятих управлінських рішень, наявних внутрішніх можливостей і раціональності їх використання), так і від навколишнього його зовнішнього середовища (податкової, грошово-кредитної, інвестиційної політики, реформ банківської системи).

Грамотне управління формуванням прибутку передбачає знання основних механізмів цього процесу, використання сучасних методів його планування та аналізу.

Метою роботи є дослідження теоретико-методичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо визначення шляхів та резервів підвищення прибутку на підприємстві готельного господарства.

Дана кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних аспектів аналізу резервів зростання прибутку на підприємстві готельної індустрії та організаційно-технічних заходів їх реалізації. У роботі основними напрямками дослідження є визначення економічної суті та функцій прибутку, його ролі в функціонуванні підприємства, джерел формування та видів, аналіз прибутку та його оподаткування. Також ми звернули увагу на аналіз етапів його формування і подальшого використання, а також на шляхи підвищення прибутку на підприємстві.

Об'єкт дослідження: процес формування прибутку на підприємстві "Velle Rosse", основним видом діяльності якого є надання готельних послуг.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та практичні аспекти підвищення прибутку підприємства готельного господарства “Velle Rosse”.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано та вирішено наступні завдання:

- а) дослідити сутність прибутку, та його функції;
- б) визначити основні фактори, що впливають на його формування, його види та етапи формування;
- в) дослідити підходи до визначення шляхів та резервів підвищення прибутку на підприємствах готельного господарства;
- г) проаналізувати організаційно-економічну структуру обраного підприємства, споживачів послуг, обсягів виробництва і реалізації послуг, основних техніко-економічних показників;
- д) проаналізувати етапи формування доходів і витрат у готелі «Velle Rosse»;
- ж) проаналізувати структуру і динаміку прибутку підприємства готельного господарства;
- з) розробити рекомендації щодо збільшення прибутку у готелі «Velle Rosse»;
- і) розрахувати економічний ефект від наданих пропозицій.

Проблематикою формування прибутку, зокрема її теоретичними аспектами, займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці як В.М. Шаповал, І. В. Зятковський, О.О.Ланда, І.М. Єгупова [55], С. С. Галасюк, О В. Шикіна [54], О.Г. Милашко [56], І.А. Акодїс, Т.А. Краєва, вивченням видів, джерел формування та методами аналізу прибутку особливо детально займалися В.М.Опарін, А.М.Поддєрьогін, І.М.Бойчик, А.Самуельсон.

Роботи цих та інших авторів, що займаються питаннями економіки, аналізом господарської діяльності, управлінням прибутком і ефективним виробництвом були опрацьовані під час написання даної роботи та стали теоретичним фундаментом для аналізу підприємства.

Інформаційно-правову базу дослідження становлять законодавчі та

нормативні документи Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України, наукові доробки вітчизняних і зарубіжних авторів, монографічна література, результати особистих досліджень автора, інтернет-ресурси.

Для аналізу господарсько-фінансової діяльності готелю «Velle Rosse» основними джерелами інформації стали форми статистичної та фінансової звітності готелю «Velle Rosse», зокрема: Форми № 1-м «Баланс бухгалтерської форми», Форми № 2-м «Звіт про фінансові результати», Форми № 5, Форми №1-ПВ, Форми №1-КЗР за 2014, 2015, 2016 рр., внутрішньо фірмових документів підприємства, інтернет-ресурсу готелю «Vele Rosse», відомостей, отриманих від керівництва готелю, спостережень, зроблених під час проходження практики.

В кваліфікаційній роботі для обробки й аналізу інформації застосовувались комп'ютерні програми Microsoft Excel та Microsoft Word.

ВИСНОВКИ

1. В роботі досліджено сутність прибутку та його функції. Проаналізувавши підходи різних економічних шкіл до визначення цієї економічної категорії, ми зробили висновок про те, що поняття «прибутку» кожним вченим тлумачиться по-різному, але нами було виділено наступні спільні риси:

а) прибуток зазвичай визначають як різницю між валовим доходом і валовими витратами. Якщо з визначенням валового доходу немає проблем (це добуток кількості реалізованої продукції та ціни одиниці товару), то що потрібно включати у валові витрати. З точки зору бухгалтера, до витрат зараховують явні грошові витрати;

б) прибуток – це один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства;

в) спільною ознакою також є визнання джерелом прибутку творчої діяльності.

Прибуток в ринковій економіці є головною метою і найважливішим критерієм ефективності господарської діяльності підприємницьких структур. Водночас прибуток є основним джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, формування дохідної бази бюджетних ресурсів різних рівнів, позабюджетних та благодійних фондів.

2. На зміну обсягу прибутку впливають дві групи факторів: зовнішні й внутрішні. Внутрішні фактори зміни прибутку підрозділяються на основні й неосновні. Найважливішими в групі основних є валовий дохід і дохід від продажу продукції (обсяг продажів), собівартість продукції, структура продукції й витрат, величина амортизаційних відрахувань, ціна продукції.

3. Проаналізувавши різні підходи до визначення шляхів та резервів підвищення прибутку на підприємствах готельного господарства ми робимо висновок, що для підвищення прибутку підприємства потрібно спиратися на комплексний техніко-економічний аналіз діяльності підприємства, що має на

увазі: вивчення техніко-економічних показників роботи підприємства й організаційного рівня виробництва, використання виробничої потужності і основних фондів, сировини і матеріалів, робочої сили, господарських зв'язків тощо.

4. Ми оцінили внутрішньовиробничі резерви зростання прибутку на підприємстві готельного господарства «Velle Rosse», проаналізували організаційну структуру обраного підприємства, провели аналіз споживачів послуг, обсягів виробництва і реалізації послуг, зробили аналіз основних техніко-економічних показників.

На підприємстві є 54 номери, які поділені на категорії. Найбільшу частину номерів займає категорія «Стандарт»-26 номерів, також є 3 номери категорії «Економ», 10 номерів – «Покращений тримісний», 8 номерів «Люкс», 6 номерів «Напівлюкс» та всього один номер «VIP».

По всій території готелю надається безкоштовний швидкісний Wi-Fi, є безкоштовна парковка біля готелю (обладнана відеоспостереженням). Крім основних послуг, які пов'язані з проживанням гостей у номерах, «Velle Rosse» надає також ряд додаткових послуг.

Середньооблікова чисельність штатних працівників підприємства «Velle Rosse» становить 16 осіб.

5. Ми зробили аналіз прибутку підприємства, продуктивності праці та рентабельності виробництва.

В 2016 році рівень завантаження готелю складав лише 26%, що стало наслідком політичної та економічної кризи в Україні. Однак наступні роки туристичний сезон був дуже вдалим і доходи від послуг проживання збільшились на 510 тис. грн., на що вплинули сприятливі погодні умови влітку і відкладений попит, значне падіння гривні. В 2018 виручка від реалізації послуг проживання збільшилась порівняно з 2017 іще на 820 тис. грн. і досягла максимуму за весь аналізований період – 1330 тис. грн.

Подібну динаміку на протязі аналізованого років мають і доходи від послуг харчування, порівняно з 2016 р. вони збільшились на 689 тис. грн., або на 156,2 %. Доходи від надання додаткових послуг за весь період, що аналізується,

зросли на 280 тис. грн., або на 237,2%.

Загальна динаміка доходів від надання усіх послуг в готелі за аналізований період позитивна, відмічається значне (на 2299 тис. грн., або 54%) збільшення в 2018 р. порівняно з 2016 р. Всього доходи готелю в розрізі різних видів діяльності за аналізований період збільшились на 3130 тис. грн. або 156%.

При тому, що доходи від надання послуг зросли на 54%, собівартість реалізованих послуг збільшилась на 153,4%, чому сприяло підвищення цін на комунальні послуги в декілька разів, особливо на опалення.

Операційні витрати за аналізований період зменшились на 2604 тис. грн., або на 135,6 %. У підсумку загальна сума витрат від звичайної діяльності зросла на 135,6 %.

В 2018 році порівняно з 2016 найбільше зросли інші операційні витрати – на 356 % та матеріальні витрати –187 %.

Витрати на заробітну плату збільшились лише на 133%, завдяки зменшенню в 2018 єдиного соціального внеску до 22% відповідно збільшились на 38 % відрахування на соціальні заходи. Амортизаційні відрахування зменшились на 482 тис. грн, або на 63,5 %.

6. Аналізуючи доходи ми спостерігаємо, що в результаті збільшення в 2018 році порівняно з 2016 роком чистого доходу на 154 %, чистий фінансовий результат підприємства від реалізації послуг за аналізований період генерував прибутки, незважаючи на те, що собівартість реалізованих послуг зросла на 153,4 %, адміністративні витрати не змінились, витрати на збут також.

Прибуток до оподаткування за аналізований період зріс на 514 тис. грн., а чистий прибуток після оподаткування на 419 399 грн. і склав 491 тис. грн. у 2018 році.

7. Проведені в роботі дослідження показали наявність значних резервів збільшення прибутку на підприємстві «Velle Rosse».

Аналіз складу витрат за економічними елементами показав, що в 2018 році порівняно з 2016 матеріальні витрати зросли на 187 % і склали найбільшу частку (41,3 %) в загальному обсязі витрат у 2018 р. У готельному бізнесі комунальні

платежі є однією з основних витратних статей. Таким чином, скорочення експлуатаційних витрат, головним чином, за рахунок ресурсозбереження, є одним із резервів підвищення прибутковості підприємства «Velle Rosse».

Сучасне інженерне встаткування пропонує комплекс перспективних рішень, що дозволяють досягти ресурсозбереження.

Крім того, мають місце значні резерви збільшення доходів готелю за рахунок розширення асортименту додаткових послуг, що надаються готелем, адже у сучасному конкурентному середовищі готель, у якому немає додаткових послуг і необхідного рівня надаваного сервісу, не може приносити значний прибуток своїм власникам.

Для того, щоб розширити асортимент додаткових послуг ми знайшли дві вільні кімнати і вирішили обладнати одну із них для перукарні, а іншу – для дитячої кімнати.

8. Ми вирішили обладнати кімнату на першому поверсі підприємства під перукарню. Це приведе до збільшення чистого операційного прибутку на 387 913 грн. за рік.

Додаткові капітальні вкладення у розмірі 81840 грн. окупляться всього лише за 2 місяці. Сума річного економічного ефекту від реалізації даного заходу складе 367453 грн. За наслідками проведених розрахунків можна зробити висновок про доцільність впровадження даного заходу.

Другу кімнату ми переобладнаємо на другому поверсі під дитячу гральну кімнату, де батьки можуть залишити своїх дітей під наглядом професійного вихователя. Ми дізналися, що переобладнання приміщення на другому поверсі під дитячу кімнату на підприємстві готельного господарства “Velle Rosse” приведе до збільшення чистого операційного прибутку на 27 596,007 грн. за рік, додаткові капітальні вкладення у розмірі 138 213 грн. окупляться за 5 років. Незважаючи на довгий термін окупності, за наслідками проведених розрахунків можна зробити висновок про доцільність впровадження даного заходу.

Список використаних джерел

1. Кривицька О. Р. Сутність прибутку як економічної категорії: еволюційний підхід та сучасне бачення [Текст] / О. Р. Кривицька // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий збірник / [за ред. І. Г. Ткачук]. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. – Вип. 7, т. 2. – С.82–86.
2. Економіка підприємства : підручник / [Петрович Й. М., Кіт А. Ф., Захарчин Г. М. та ін.] ; за заг. ред. Й. М. Петровича. – [2-ге вид., випр.]. – Л. : Магнолія плюс, Видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. – 580 с.
3. Фінансовий менеджмент : [навчальний посібник / за ред. Г. Г. Кірейцева]. – К. : ЦУЛ, 2002. – 496 с
4. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку / С.В. Шевчук // Вісник ЖДТУ. Серія економічні науки. – 2010. – № 4 (54). – С. 201-203.
5. «Сутність прибутку, його види та функції» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pidruchniki.com>.
6. Буряковській В.В., Кармазин В.Я, Каламбет С.В. Фінанси підприємств: Учеб. пособие. - Дніпропетровськ.: Пороги, 1998. - 245 с.
7. «Джерела отримання прибутку» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studies.in.ua/bzakon/45-58-dzherela-otrimannya-pributku.html>
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2015 р.
9. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – Х.: Фактор, 2000. – 208 с.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України №1591 від 09.12.2013 р.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» Затверджено Наказом Міністерства фінансів України №1591 від 09.12.2013 р.
12. Про внесення змін у Розділ XX «Перехідні положення» Податкового

Кодексу України відносно особливостей стягування податку на прибуток підприємств, отриманого від надання готельних послуг: Закон України від 15.08.2014 р.

13. Ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV

14. Римма Грачова. Порівнюємо основні засоби у МСФЗ і в П(С)БО (рус.). Дебет-Кредит № 44 (30.10.2006).

15. Мелень О.В. Максимізація прибутку як вирішальний чинник ефективної діяльності підприємства [Текст] / Мелень О.В., Гарібян Т.А. // Международные конференции : Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум» - НТУ "ХП", 2014, с. 91-94

16. Лисенко Б. О. “Шляхи і резерви підвищення прибутковості (дохідності) підприємства. <http://wishenko.org/shlyahi-i-rezervi-pidvishennya-pributkovosti-dohidnosti-pidpri.html>

17. Офіційний сайт готелю: <http://vele-rosse.com.ua>

18. «Програма Shelter – автоматизація для готелів» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rkeeper21vek.ru/avtomatizaciya-kafe>

19. Фазиль Аскеров / «Южная Лига»: Украинская специфика. Итоги летнего сезона по Одесской области. Спад турпотока и проблемы отрасли. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.hotelier.pro/tourizm/item/1850-odessa>

20. Амбросій О.І. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2010. - Випуск 1.- С.195-199.Класифікація доходів готельного господарства та фактори, що впливають на їх розмір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/ambrosij.htm.

21. Нормативно-правові акти. [Електронний ресурс]. Державне агенство з енергоефективності та енергозбереження України– Режим доступу: <http://saee.gov.ua/uk/regulations>

22. Орлова А.М. Можливі шляхи до ресурсозбереження в готельному господарстві //Інтернет-Журнал «НАУКОЗНАВСТВО» Том 7, №4 (2015)

23.[Електронний ресурс].–Режим доступу:

<http://naukovedenie.ru/PDF/119EVN415.pdf> (доступ вільний)

24. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://rialemon.com.ua/news/files/29358>
25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stropuva-ua.org/>
26. Планування і контроль на підприємстві [Текст] : навч.-метод. посібник / Л. А. Швайка, О. І. Гузела ; Українська академія друкарства. - Л. : УАД, 2009.
27. Офіційний сайт магазину VicShop. Перукарське обладнання. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://vicshop.com.ua/uk/parikmaherskoe-oborudovanie/>
28. Офіційний сайт інтернет-магазину Panama. Ляльки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://panama.ua/categorys>
29. Офіційний сайт інтернет-магазину Olx. Дитячі іграшки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.olx.ua/detskiy-mir/prochie-detskie-tovary>
30. Офіційний сайт інтернет-магазину Kidsgame [Електронний ресурс]. Лабіринт – Режим доступу: <http://kidsgame.com.ua/labyrinths/labyrinths-101-2/>
31. Салони краси Шаггі [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://shaggy.com.ua/>
33. Стаття «Няню наймають після двотижневого випробування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gazeta.ua/post/196563>
34. Егупов Ю. А. Планирование инноваций как инструмент маркетингового и ресурсного обоснования производственной программы предприятия // Ю. А. Егупов // Вісник Черкаського університету. Серія Економічні науки. Випуск 103. – Черкаси, 2007. – С. 110-118.
35. Егупов Ю. А. Экономическая оценка производственной программы предприятия в условиях многономенклатурного производства // Ю. А. Егупов // Економіст. – 2012. - №3. - С. 50-54.
36. Егупов Ю. А. Аналіз досягнення економічних критеріїв у процесі

формування виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгупов // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. – Спец. вип. Економіка підприємства: теорія і практика: у 2 ч. – Ч. I – К.: КНЕУ, 2010. – С. 280-291.

37. Ефимова О.В. Финансовый анализ. – М.: «Бухгалтерский учет», 1996. – 364 с.

38. Идрисов А.Б., Картышев С.В., Постников А.В. Стратегическое планирование и анализ эффективности инвестиций – М.: Информационно-издательский дом «ФИЛИНЪ», 1996. – 272 с.

39. Ильин А.И. Планирование на предприятии: Учебник / А.И. Ильин. – Мн.: Новое знание, 2001. – 2-е изд., перераб. – 635 с. – (Экономическое образование).

40. Економіка підприємства: навчальний посібник для вищої школи. - Львів: Новий Світ - 2000, 2012. - 439 с.

41. Економіка підприємства: навчальний посібник для вищої школи. - Львів: Новий Світ - 2000, 2012. - 439 с.

42. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос [и др.]. - К. : Знання, 2010. - 463 с.

43. Економіка підприємства [Текст] : підручник для вищої школи / за заг. ред. Л. Г. Мельника. - Суми: Університетська книга, 2012. - 864 с.

44. Єгорова І. П. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: Навч. посіб. - Львів: Магнолія 2006,2009. - 331 с. Ефективність системи управління підприємством: теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації [Текст] : монографія / Харків. ін-т фінансів ; за заг. ред. Г. О. Дорошенка. - Харків: НТМТ, 2014. - 424 с.

45. Тюріна Н.М. Карвацка. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 408 с.

46. Рудьєв, Віталій Андрійович. Управління персоналом [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич, Т. Л. Мостенська. - К.: Кондор, 2013. - 309 с.

47. Семенов А.Г. Аналіз та вдосконалення оплати праці. / А.Г. Семенов, А.І. Шарко // Держава та регіони. - 2010. - № 6. - С. 232-238.
48. Хмурова В.В. Менеджмент підприємницької діяльності: навч. посібник. /Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. -К.: Центр учбової літератури, 2013. - 284 с.
49. Орлова А.М. Можливі шляхи до ресурсозбереження в готельному господарстві //Інтернет-Журнал «НАУКОЗНАВСТВО» Том 7, №4 (2015)
50. Фазиль Аскеров / «Южная Лига»: Украинская специфика. Итоги летнего сезона по Одесской области. Спад турпотока и проблемы отрасли. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hotelier.pro/tourizm/item/1850-odessa>
51. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку / С.В. Шевчук // Вісник ЖДТУ. Серія економічні науки. - 2010. - № 4 (54). - С. 201- 203.
52. Галасюк С. С. Заходи щодо забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств готельного господарства Одеської області /С. С. Галасюк, О В. Гусєва // Економіка та управління національним господарством: стан, тенденції та перспективи: тези доповідей I Міжнародної наук.-практ. конф. (29-30.05.2014). – Одеса: Пальміра, 2014. – С. 66-68.
53. Єгупова І. М. Особливості ціноутворення на основні послуги в готелі з урахуванням цільового прибутку / І. М. Єгупова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економіка». Спецвипуск 33. – 2011. – Ч. 3. - С. 93-100.
54. Милашко О. Г. Характеристика показників експлуатації підприємств готельного господарства Одеського регіону / О. Г. Милашко, К. Д. Семенова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2001. – Вип. 9. – С. 355- 360.
55. Максимюк НВ Діагностика ефективності діяльності засобів розміщення індустрії туризму: автореф. Канд. Дис.: 08.00.04. Економіка та управління підприємствами. – Сімферополь, 2014. – 20с.